

TRETMAN LIRSKE PJESME:
METODOLOŠKA HIBRIDNOST I PJESNIČKI KANON
U ĐURĐEVIĆEVIM *VITAE ILLUSTRIVM RHACUSINORUM*

Gorana Stepanić

UDK: 821.163.42-94.09 Đurđević, I
Izvorni znanstveni rad

Gorana Stepanić
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
gorana.stepanic@zg.t-com.hr

Ignjat Đurđević (1675-1737) autor je nedovršena bio-bibliografskog leksikona *Vitae illustrium Rhacusinorum*, prvog teksta te vrste koji uključuje i svjetovne autore i redovnike, odnosno svećenike. Sadržava natuknice o 105 dubrovačkih autora 15-17. stoljeća te citate iz 137 pjesničkih tekstova na latinskom, hrvatskom i talijanskom. Natuknice variraju opsegom ukupnog teksta te opsegom i žanrovskim repertoarom citiranih stihova (ljubavna lirika, epitafi, enkomijastičko pjesništvo), koji se koriste kao izvor za biografske podatke. Citirane prigodnice otkrivaju versificiranu komunikaciju i komunikacijske krugove unutar dubrovačke književne scene i njezinu povezanost s talijanskim pjesnicima. Zahvaljujući velikoj količini navedenih stihova Đurđevićev je tekst moguće promatrati i kao svojevrsnu antologiju dubrovačke 'biografske poezije' i kao jednu od verzija fiksirana kanona novovjekovnog dubrovačkog pjesništva do početka 18. stoljeća.

Ključne riječi: Ignjat Đurđević, pjesnički kanon, novovjekovna dubrovačka lirika, bio-bibliografski leksikon

1. Đurđevićeva zbirka

Među nedovršenim latinskim proznim djelima poznatoga dubrovačkog autora, paradigmatičnoga baroknog pjesnika, redovnika Ignjata Đurđevića (1675–1737), posebno se ističe bio-bibliografski spis naslovljen *Vitae illustrium Rhacusinorum* ili, kako glasi njegov naslov u drugoj, duljoj verziji, *Vitae et carmina nonnullorum illustrium civium Rhacusinorum*. Tiskan je prvi i za sada jedini put u Beogradu 1935, u izdanju Petra Kolendića, koji je izdanje opremio brojnim i iscrpnim bilješkama.¹ Spis

¹ Petar K o l e n d i ć, »Biografska dela Ignjata Đurđevića«, *Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda*, Beograd, 1935, i Pavle P o p o v i ć, »O radu na dubrovačkoj biografiji« u Kolendić, n. dj., I-XLVII.

je, pouzdano se može reći, nastao u razdoblju između 1707. i 1716. Srpski filolog Pavle Popović njegov nastanak smješta u godine nakon drugog Đurđevićeva povratka iz Italije (nakon 1712), koje je pjesnik proveo u benediktinskom samostanu sv. Jakova na Višnjici i tijekom kojih se intenzivno posvetio književnom stvaranju. *Vitae et carmina* u neku su ruku nastavak ili razrađenija verzija Đurđevićeva ranijeg kratkog biografskog spisa zabilježenog unutar Đurđevićeva pisma dum Radu Miličiću (1707?) u kojem se nižu kratke bilješke o 54 dubrovačka autora.²

Spomenuto Đurđevićevo biografsko djelo predstavnik je već razmjerno uhodana žanra i nastavlja se na niz starijih bio-bibliografskih radova s područja lokalne književnosti. Prethode mu djela dubrovačkih dominikanaca Ambroza Ranjine (c. 1490–1550) i Ambroza Gučetića (1563–1632), koji su, za razliku od baroknog pjesnika, pisali biografske tekstove leksikografskog tipa isključivo o pripadnicima dominikanskog reda u Dubrovniku. Ignjat Đurđević prvi je autor navedenoga žanra koji donosi natuknice o dubrovačkim autorima bez obzira na njihov građanski status, obuhvaćajući svećenike i redovnike kao i svjetovne autore. Istu će tendenciju poslije njega nastaviti dominikanac Serafin Crijević (1686–1759), a zatim njegovi sugrađani, franjevac Sebastijan Slade Dolci (1699–1777) i talijanski pijarist i adoptivni Dalmatinac Franjo Marija Appendini (1768–1837). Biografiju slavnih Dubrovčana pisao je i isusovac Đuro Bašić (1695–1765), koji se, međutim, ograničio na životopise istaknutih pripadnika vlastitog reda.³ Starija latinska biografija hrvatske književnosti nije, dakako, ograničena granicama Dubrovačke Republike: jedan od predstavnika ovoga dragocjenog sekundarnog žanra jest i splitski biograf Marko Dumanić (*Marcus Dumaneus*, 1628–1701), koji svoj biografski leksikon koncipira na način vrlo sličan Đurđevićevu te se, kao i dubrovački biograf, bavi piscima jednoga, i to svojeg rodnog grada.⁴

Đurđevićevo djelo *Vitae et carmina* obuhvaća natuknice o 105 dubrovačkih književnika i znanstvenika, od srednjovjekovnih pisaca do autora sedamnaestog

² Pismo Radu Miličiću tiskano je u Kolendićevu izdanju zajedno s *Vitae et carmina* i s trećim Đurđevićevim biografskim spisom koji se nalazi unutar posvete *Saltijera Slovinskoga* Marinu Zlatariću (Venecija, 1729). Za dataciju triju biografskih spisa v. Pavle Popović, n. dj., XXIX-XLI.

³ Kratak tekst Ambroza Ranjine uobličen je kao poslanica njegovu sugrađaninu Brnu Getaldiću i tiskan u: Klement R a n j i n a, *Quodlibet declamatorium*, Venecija, 1541. Izdanja ostalih navedenih biografskih spisa: Ambroz G u č e t i ć, *Catalogus virorum ex familia Praedicatorum in litteris insignium*, Venecija, 1605; Serafin Marija C r i j e v i ć, *Bibliotheca Ragusina*, 1-4 (prir. S. Krasić), Zagreb, 1975-80; Đuro B a š i ć, *Elogia Jesuitarum Ragusinarum qui usque ad annum 1764 obiire* u: *Croatia sacra* 3 (1933) 6, 116-216. i *Vrela i prinosi* 3 (1933), 4-104; Sebastijan S l a d e D o l c i, *Fasti litterario-Ragusini / Dubrovačka književna kronika* (prijevod i bilješke P. Knezović), Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2001; Franjo Marija A p p e n d i n i, *Notizie storico-critiche sulla antichità, storia, e letteratura de' Ragusei I-II*, Dubrovnik, 1802-1803.

⁴ *Synopsis virorum illustrium Spalatensium*, u: Andrea C i c c a r e l l i, *Opuscoli riguardanti la storia degli uomini illustri di Spalato, e di parecchi altri Dalmati*, Dubrovnik, 1811, 12-42. Vrijednost je Dumanićeva djela i u tome što je ono jedini izvor za stanovit broj Marulićevih stihova.

stoljeća.⁵ U Kolendićevu izdanju tekst obaseže 105 stranica. Započinje abecedno poredanim natuknicama (i to tradicionalno, prema imenu, a ne prezimenu autora, počevši od »Antonius Castratius«) da bi se ubrzo, nakon sedamnaeste natuknice (str. 23), između teologa Klementa Ranjine i poznatog pjesnika Dinka Ranjine našao pjesnik Nikola Bunić. Već za dvadesetak stranica abecedno načelo krši se u toj mjeri da prestaje biti načelom, no ipak se tijekom cijeloga djela zadržava stanovita tendencija grupiranja autora istog krsnog imena.⁶

Natuknice se međusobno izrazito razlikuju svojim opsegom: ima ih koje u redak-dva daju osnovne podatke o autoru (ili se, u nedostatku biografskih podataka, navodi autorov opus), a postoje i takve čiji opseg prelazi 8 stranica, što je slučaj s poznatijim dubrovačkim pjesnicima.⁷ Struktura natuknice nije uniformirana, no slijedi se opća tendencija da se prvo izlože osnovni podaci o autoru: plemićki status, pripadnost svećeničkom redu, politička funkcija, vrlo rijetko godina rođenja i nešto češće godina smrti. Podaci o literarnoj djelatnosti autora ne podliježu, međutim, nikakvu redu. Preuzevši ulogu biografa, Đurđević ima snažnu potrebu potvrditi svoje navode, no našao se u nezavidnu položaju: izvori kojima se koristi da potkrijepi svoje tvrdnje uglavnom su paratekstovi u izdanjima dotičnih autora ili pak pjesme dubrovačkih pisaca koje su u rukopisima kolale Gradom. Đurđevićeve natuknice stoga uključuju brojne citate, mahom stihovane, iz djela drugih autora, kako onih koji su predmet natuknice, tako i onih čija se djela uzimaju kao izvor ili ilustracija Đurđevićevih tvrdnji.

Izraženo brojkama, stanje izgleda ovako: u *Vitae et carmina* citirano je 137 pjesničkih tekstova u opsegu od jednog do 208 stihova. U 43 natuknice citiraju se stihovi naslovljenika ili drugog autora; najveći dio natuknica u kojima se citiraju stihovi odnosi se na autore 16. stoljeća, nešto manje 15. stoljeća i još manje na autore 17. stoljeća.⁸ Ima i starijih stihova: u natuknici – jedinoj te vrste unutar djela – koja se ne odnosi na osobu nego na grad Dubrovnik (*Ragusae laudes*), a koja se gotovo cijela sastoji od citata historiografskih izvora, citira se i trideset stihova srednjovjekovnog djela *Miletii versus*, najstarije stihovane kronike Dubrovnika. Jedna je od posljednjih natuknica *De variis generibus carminum Illyricorum*, svojevrstan stihološki ekskurz u kojem se nabrajaju vrste stihova i strofa u dubrovačkom pjesništvu na hrvatskom.

⁵ Radi se o kudikamo većoj brojci od one kojom se do sada baratalo: Vlaho B o g i š i ć u tekstu o Đurđeviću u *HBL*-u navodi da se radi o bilješkama o 60-ak autora. V. »Đurđević, Ignjat«, *Hrvatski biografski leksikon*, sv. III, JLZ, Zagreb, 1993, 765.

⁶ Za strukturu i pododjeljke djela v. Pavle P o p o v i ć, n. dj., XXXVI-XXXVII.

⁷ Za prvi slučaj v. natuknicu o Baru Nalješkoviću koja glasi: *Bartholomaeus Nalius Italice scripsit epigrammata. Unum extat excusum ad Nicolaum Naliium* (K o l e n d i ć, n. dj., 19). Više prostora zauzimaju natuknice o poznatijim autorima: Šiško Menčetić (ondje, 88-91), D. Zlatarić (26-33), I. Crijević (36-40), M. Monaldi (57-60).

⁸ Samo se u 5 natuknica vezanih uz autore 17. stoljeća, odnosno autore čija je glavnina opusa stvorena ili tiskana u tom stoljeću, navode stihovi. U tablici u Prilogu sedamnaesto-stoljetni autori citiranih stihova, za razliku od ostalih, nisu otisnuti masnim slogom.

Vitae sadržavaju pjesničke tekstove 38 autora i 6 anonimnih tekstova. Od identificiranih autora koji nisu Dubrovčani sedmorica su Talijani, jedan je Portugalac (Didak Pir) a jedan, nama nepoznati Stanislaus Marullus, autor nosi *cognomen* Macedo. U ukupnom broju naslovljenika jedna je žena, Cvijeta Zuzorić, a među autorima citiranih stihova jedna je pjesnikinja, Julija Bunić.⁹ Na temelju grube procjene može se tvrditi da je u Đurđevićevu leksikonu omjer proze i poezije otprilike jednak te da je količina autorova teksta bitno manja od količine citiranoga materijala. Unutar citiranog teksta poezije je više nego proze. U takvom odnosu citirane poezije i okolnog teksta Đurđevićeva se biografska zbirka može promatrati kao svojevrsna antologija ranonovovjekovne dubrovačke poezije, višejezičan korpus pjesničkih tekstova autora vezanih uz dubrovačku kulturnu scenu.

Ovom ćemo prilikom taj korpus promatrati na dva načina: prvo, kao niz tekstova čija je svrha ilustrirati navode dubrovačkoga književnog historiografa, dakle unutar konteksta, vezano uz okolinu u kojoj se pojavljuju; drugo, kao svojevrsnu antologiju dubrovačke poezije, pri čemu će valjati ustanoviti o kakvu se izboru radi i koliko su čvrsti njegovi kriteriji.

2. *Vitae* kao biografija i kao povijest književnosti.

Narušavanje abecednog načela pri redanju natuknica, o kojem je već bilo riječi, govori nam da su *Vitae illustrium Rhacusinorum* nedovršeno djelo, svojevrsan *work in progress* Đurđevićeva leksikografskog opusa, bilješke za opsežniji i bolje strukturiran biografski leksikon.¹⁰ Potvrđuje to svojevrsan metodološki i koncepcijski nered koji vlada unutar natuknica. Odražavaju ga, primjerice – a zadržat ćemo se samo na poznatijim imenima – natuknice o Džori Držiću i Šišku Menčetiću.

Natuknica o Držiću¹¹ započinje ovako:

Georgius Darsius, coaevus Sigismundi Mensii, poeta fuit, cuius est, cum puella, quam ardebat, alii nupta fuisset:

Gorčije žalosti jesu li gdi tkomu
neg mojoj mladosti i srcu, jaoh, momu?
Izgubih muku svu, zaman se sve rabi,
posijah ja njivu, a inim sutra bi.¹²

⁹ Za naslovljenike natuknica, autora citirane poezije, opseg teksta, žanrovski opis citirane poezije i lokaciju u tiskanom korpusu starijeg hrvatskog pjesništva v. Prilog ovome članku.

¹⁰ Nabrajajući Đurđevićeva djela, Serafin Crijević u svojem leksikonu *Bibliotheca Ragusina* to djelo navodi kao »Apparatus ad conficiendum Ragusinorum civium litteris illustrium catalogum«. Serafin Marija C r i j e v i ć, *Bibliotheca Ragusina*, sv. 2 i 3, JAZU, Zagreb, 1977, 186.

¹¹ K o l e n d i ć, n. dj., 43-45.

¹² Citirani stihovi su iz Džorine pjesme objavljene u SPH II, 393. I latinski i hrvatski tekst, Đurđevićev i citiranih pjesnika, ovdje i nadalje prenosim u obliku u kojem ga je objavio Kolendić.

Nakon još jedne Džorine pjesme u nastavku natuknice slijedi:

Haec vero est Sigismundi Mensii:

Može li bit rados tolika na svijetu
može li tu slados pčela nać na cvijetu
koju ja nahodim u tebi, diklice,
kada se prigodim vidjeti tve lice.¹³

Nadalje: o Držiću se kaže da je objavio odluku pjesmu kojom se savjetuje izbjegavanje ljubavi, a čiji se početak citira. Nakon toga odaje se izvor biografskih podataka:

Omnia haec tam de Darsio, quam de Sigismundo Mensio excerpti e
manuscripto anni 1507. Similiter etiam de Marino Christichievio.

E fratre filium habuit Marinum Darsiam poetam, qui ecclesiasticus fuit.
Epitaphium posuit ei Dominicus Ragnina ode 169:

O spijevče hrabri, koga svit sad slavi,
ja pastir ranjeni žestokom ljubavi
na grobni tvoj kami za slavno tve bitje
punima rukami prosipam sve cvitje...¹⁴

Jedini izvor podataka o Držiću, kako se navodi, jest *Zbornik Nikše Ranjine* iz 1507.¹⁵ No citira se i hrvatska nadgrobna Džori autora Dinka Ranjine, definirana u adaptiranom latinskom žanrovskom sustavu kao *ode*, koja po svojoj naravi visokostilizirana i literarizirana žanra ne nudi pravih biografskih informacija. U uvodu natuknice saznaje se da je Držić Menčetićev suvremenik te da je citiranu pjesmu napisao »kada se djevojka u koju je bio zaljubljen udala za drugoga«: točno tako, izneseno kao činjenica o životu empirijskog autora. Unutar natuknice o Držiću citira se pjesma drugog pjesnika, Šiška Menčetića, pjesma ljubavne tematike koja ne pridonosi znanju o Držićevu životu ili opusu. U Džorinoj je natuknici spomenut još jedan pjesnik, Marin Krističević, ljubavni pjesnik čija se barem jedna pjesma sačuvala u *Ranjininu zborniku*: u sklopu svojevršne metodološke opaske naveden je unutar natuknice o Džori, no nema vlastite. Ukupan je dojam da je ova natuknica poprilično kaotične strukture, kao i većina ostalih u Đurđevićevu leksikonu, svojevršna zaliha bilježaka o autoru, citata njegovih djela i djela o njemu.

Po Đurđevićevu poimanju i u njegovu izboru, u kategoriju djela *o* nekom autoru osim arhivskih i historiografskih tekstova ulaze, kako smo vidjeli, i pjesnički tekstovi koji, budući da se referiraju na izvanknjiževnu stvarnost (naslovljenik,

¹³ Stihovi 1-4 Menčetićeve pjesme SPH II, 22.

¹⁴ K o l e n d i ć, n. dj., 44; Ranjinina pjesma: SPH XVIII, 94.

¹⁵ Ondje.

njegovo djelo i ostale vrste postignuća) nose stanovitu količinu podataka o adresatu. Ti su podaci, dakako, shodno visokoj konvencionalnosti prigodničarske te, primjerice, ljubavne poezije, ponajčešće općenita tipa te ne pridonose znanju o naslovljenikovu stvarnom životu. Čak i u epitafijima koji se, ako se odnose na stvarnu osobu, pišu nakon njezine stvarne smrti, biografski su podaci u uvjerljivoj manjini u odnosu na unutarliterarne i žanrovske 'podatke', motive i jezične geste. U ljubavnome je pjesništvu veza sa stvarnim životom autora mnogo labavija.¹⁶ No u nedostatku drugih podataka – ili u nedostatku svijesti o odvojenosti empirijskog autora i kazivača – Đurđević je u svojem leksikonu našao potrebnim ustanoviti kako je Džore patio za djevojkom koja se udala za drugoga, pronašavši taj 'podatak' u njegovoj poeziji.

Natuknica o Šišku Menčetiću (Kolendić, 88-93) slične je strukture kao natuknica o njegovu pjesničkom kolegi. Kako je u njoj korišteni diskurz i način argumentacije uvelike tipičan za ovo Đurđevićevo djelo, njezinu ćemo strukturu iznijeti detaljnije. Natuknica započinje identifikacijom pjesnika:

Sigismundus Mensius inter poetas Illyricos primus aetate, coaevus Georgio Darsio, nam ineunte anno 1500 uterque floruit.

Šiško i Džore opet se prikazuju kao pojmovni par, a takvima ih je tradicija prenijela i do svijesti današnjeg čitatelja. Različitost u odnosu na Džorinu natuknicu, a i većinu ostalih, predstavlja komentar o kvaliteti Držićeva i Menčetićeva pjesništva:

Ausim ex his alterum Petrarcam, Boccaccium alterum Illyricae poeseos appellare, nam et elegantia idiomatis et inelaboratum pathos atque sententiarum suavitas in ipsis passim eminent.

U jednoj od mogućih verzija toposa o začetniku književnosti, Đurđević dvojici pjesnika u književnosti na narodnom jeziku pridaje ulogu ravnu prvacima talijanske ranonovojekovne književnosti. Estetska prosudba o njihovu pjesništvu – otmjenost jezičnog izraza, neizvještačena osjećajnost i ljupkost misli u cjelokupnu njihovu djelu – ukazuju na kanonski status pjesništva dvojice pjesnika o čijim se izvan-književnim životima već dva stoljeća nakon što su bili na vrhuncu stvaranja, u njihovu gradu znade vrlo malo.¹⁷ Zanimljiva je Đurđevićeva pohvala pjesničke

¹⁶ Problemi vezani uz historiziranje renesansne ljubavne lirike sažeto su objašnjeni u: Tomislav B o g d a n, »Pluralnost hrvatske ljubavne lirike 15. i 16. stoljeća«. *Čovjek, prostor, vrijeme. Književnoantropološke studije iz hrvatske književnosti*, Disput, Zagreb, 2006, 75-78.

¹⁷ Za kanonski status Džore Držića i Šiška Menčetića u 16. stoljeću, v. T. B o g d a n, n. dj. (16), 70: »Najvažnij predstavnici druge generacije dubrovačkih renesansnih pjesnika, Marin Držić (1508-1567) i Nikola Nalješković (oko 1505-1587), u ljubavnoj su se lirici u priličnoj mjeri oslanjali na vlastitu književnu tradiciju. To znači da su djela starijih dubrovačkih ljubavnih lirika u Nalješkovićevo i Držićevo vrijeme već postala kanonizirana, odnosno da je već bila stvorena dostatna recepcijska distanca koja je takvu kanonizaciju omogućila«.

neizvještačenosti, koja se slobodno može tumačiti kao pohvala ne-manirizmu, nastala pod klasicističkim estetskim utjecajem rimske akademije Arkadije (1690) i, vjerojatno, dubrovačke Akademije dangubnijeh (1695), čiji je član neko vrijeme bio. Ovakva pohvala *ravnog* pjesničkog stila neobična je u autora čija se pjesnička djela (više hrvatska, no mjestimično i latinska) odlikuju visokomaniriranim baroknim stilom.

Nastavak natuknice izgleda ovako: nakon tri citirane pjesme na hrvatskom (dijela jedne dulje i dviju kraćih u cijelosti),¹⁸ Đurđević nudi i (krivo shvaćen i prenesen) podatak o godini Menčetićeve smrti, na temelju »kataloga plemića«¹⁹, a također i podrijetlo obitelji Menčetić (na temelju elegije Didaka Pira *De origine domus Mensiae* iz njegove zbirke *Elegiarum libri III*).²⁰ Navodi se ime Šiškova oca; nabraja se pjesnikov opus: »Napisao je šest knjiga ljubavnih pjesama *razdiran različitim ljubavima* i knjižicu *Isusu na križu*«; slijedi podatak o tome da je bio sklon Platonu.²¹ Nakon toga citiraju se dvije hrvatske pjesme u cijelosti (SPH II, 193 i 303), uz dodatak autorskog teksta s još dva citata (SPH II, 173, 1-4 i II, IX) koji »potvrđuju rečeno«: Šiško je, mučen ljubavlju i »ne uspjavajući nigdje steći naklonost ljubljene, otputovao, *kako je razvidno iz njegovih stihova*, no nije se mogao izliječiti od ljubavne boli«;²²

Cum in suis amoribus nimium laboraret neque uspiam reperiret gratiam amatae, abscessit, ut ex eius versibus [patet], nec tamen mederi potuit cupidinae plagae:

Scijeneći u meni, tko zađe daleče,
da želji ljuveni žuđeno utječe,
ja zato otidoh u tuđe jur strane,
nu nađoh, gdi pridoh, velik jad i rane.

Et alibi:

Obidoh vas saj svit, tako mi radosti,
ni nađoh ljepši cvit od tvoje mladosti.

Literarni motiv bijega neuslišana lirskog subjekta koji pokušava daleko od *gospoje* pronaći mir, Đurđević, u maniri dostojnoj najrevnijeg devetnaestostoljetnog zagovornika pozitivizma, uzima kao biografski podatak. Dapače, potvrdu za to »putovanje« pronalazi na dva mjesta.

¹⁸ SPH II, 201 (1-18), SPH II, 145 i SPH II, 160 (posljednje dvije, od četiri stiha, određene su kao *epigramma*).

¹⁹ Pogrešku je ustanovio Kolendić i, konzultiravši *Speculum officialium*, ustanovio njezino podrijetlo (K o l e n d i ć, n. dj., 245, bilj. 482).

²⁰ Isto, 245, bilj. 481.

²¹ Isto, 89.

²² Istaknula autorica.

Slijedi djelomično navedena hrvatska nadgrobnica (*epitaphium*) Šišku iz pera Dinka Ranjine (SPH XVIII, 92, 1-8 i 11-12). Nakon toga dolazi tekst:

Georgius Darsius edidit opus dramaticum nuptiale, quod incipit:

Višnji Bog u nebi u vječnoj radosti
daj virnu sad tebi u svemu zadosti!

Quod drama hoc epigrammate Latino claudit:

Vivite felices castique cupidinis ambo
exercete diu dulcia bella simul,
et videat tota vos ludere nocte lucerna,
donec vos faciet curva senecta graves!

Džore Držić je objavio, kaže Đurđević u natuknici o Menčetiću, dramski epitalamij (s navedenim početkom), koji završava latinskim epigramom.²³ U natuknici o Šišku Menčetiću imamo tako podatak o opusu njegova pjesničkog kolege, kao što je bio slučaj i u Držićevoj natuknici. Unutar natuknice o Menčetiću citira se Džorina pjesma koja nema izravne veze s Menčetićem i obratno: u Džorinoj natuknici, vidjeli smo, nakon što je citirao dvije pjesme toga pjesnika, Đurđević, bez neposredna motiva, nastavlja s pjesmom Šiška Menčetića (*Haec vero est Sigismundi Mensii*).²⁴

Osim o stupnju (ne)dovršenosti Đurđevićeve djela, ovakvo 'unakrsno' korištenje građe potvrđuje da su dva spomenuta lirika i u najranijoj dubrovačkoj književnopovijesnoj tradiciji shvaćena kao dio cjeline, pjesničkog korpusa očuvanog u *Zborniku Nikše Ranjine*, koji je u svijesti književne publike već slovio kao izvor klasične lokalne književnosti koja se može mjeriti s poznatim talijanskim uzorima.²⁵

Obrnemo li pak dominantnu (historiografsku) namjeru teksta te obilato citirano pjesništvo stavimo u prvi plan, Đurđević se mjestimično otkriva i kao komentator dubrovačke poezije: u natuknicama s brojnim ili opsežnim pjesničkim citatima

²³ Radi se o *Pirnoj dram*i pripisanoj Držiću.

²⁴ Uzevši u obzir ove dvije natuknice, čija je struktura, odnosno nedostatak jasne strukture zajednička osobina svih Đurđevićeve natuknice, morat ćemo izraziti neslaganje s Vl. Bogišićem oko tvrdnje kako se u djelu *Vitae et carmina* radi »bez sumnje« o bilješkama koje su »izvedene akribijom i sustavnošću znalca«. V. Vlaho B o g i š i ć, n. dj. (4), 765. O sustavnosti u ovom slučaju sigurno ne možemo govoriti. Što se tiče akribije, situacija je bolja: Kolendić je identificirao osamdesetak izvora kojima se Đurđević mogao koristiti.

²⁵ Ilustrativne su s obzirom na Đurđevićeve biografske »metode« i natuknice o još nekim poznatim imenima dubrovačke književnosti 16. stoljeća. Primjerice, Cvijeta Zuzorić se uglavnom ne tretira kao pjesnikinja, već radije kao neka vrst muze te se u vidu biografskog »motiva« i »argumenta« pojavljuje u većem broju natuknica i citiranih tekstova drugih pjesnika. Ilija Crijević najcitiraniji je pjesnik u Đurđevićeve djelu, i adresat i izvor citiranih tekstova, a njegovi stihovi u Đurđevićeve trpe preslagivanje i prekranje. V. Prilog.

leksikografov tekst djeluje kao *Realkommentar* uz citiranu poeziju – osobina koju dvije prikazane natuknice, vjerujemo, dobro oslikavaju.

Dubrovački se biograf u slučaju vremenski udaljenih autora mahom koristi paratekstovima. No i u slučaju Ivana Gundulića, recentnijeg i dobro poznatog autora, kao ilustraciju i argument autorove književne vještine Đurđević citira samo dva anonimna epigrama iz izdanja *Pjesni pokornih kralja Davida. Translatio Davidovih psalama* hvali se u anonimnom latinskom distihu:²⁶

Regia dum patriis donas oracula Muis,
te regem Illyrici carminis esse doces.

Kraljevsko Davidovo pjesništvo prevedeno na domaći jezik, »poklonjeno domaćim muzama«, čini Gundulića »kraljem ilirske pjesme«. U drugom pjesničkom citatu anonimni autor u formi zagonetke razrađuje metaforu života kao ploidbe povezujući je, očekivano, s prezimenom *Gundula*:

Tko želi pribrodit, ko David prišo je,
valovit ovi svit, pun himbe svakoje,
spjevalac skazat pravedan drum svime,
toli ga hoć znati, od plavi nosi ime.

Zašto je Gundulić, već priznat klasik, dobio manje prostora od nekih manje poznatih autora? Dostupnih Gundulićevih i tuđih stihova o njemu Đurđeviću nije manjkalo. Ili, da proširimo pitanje: zašto je autora 17. stoljeća u Đurđevićevu leksikonu znatno manje nego onih starijih, a citiranih stihova malo u odnosu na stihove šesnaestostoljetnih pjesnika? Jedan od mogućih odgovora jest da je Đurđevićev zamišljeni repertoar autora koncipiran kronološki, tj. da se krenulo od starijih autora, dok bi noviji tek trebali doći na red. Potvrdu za ovu tezu nemamo jer Đurđevićevo djelo nikad nije dovršeno. No postoji još jedan moguć razlog za dominaciju šesnaestostoljetnih autora i njihovih stihova: iz vremenske pozicije u kojoj Đurđević piše – početkom 18. stoljeća – šesnaesto je stoljeće predstavljalo dubrovački *siglo de oro*: autori i stihovi koji su u aktivnoj lokalnoj recepciji »odležali« kroz sedamnaesto, početkom narednog stoljeća imali su status provjerenih književnih artefakata, dok su mlađi tekstovi, premda poznatih autora, na takav status trebali pričekati još nekoliko desetljeća.²⁷

Konačno: zašto Đurđević citira toliko – barem načelno – sadržajno tipiziranih i estetski nezanimljivih paratekstova, pohvalnih epigrama, oda, pjesama i soneta koji predstavljaju *couvert* knjigama i rukopisima? Uopće, čemu toliko citiranje u biografskom leksikonu? Odgovor leži, čini se, u Đurđevićevoj percepciji pjesničkog

²⁶ K o l e n d i ć, n. dj., 46.

²⁷ Usp. istovrsno djelo *Bibliotheca Ragusina* Sara C r i j e v i ć a (1686-1759), nastalo u periodu 1726-44, u kojem je, sada s većim vremenskim odmakom, kudikamo veći broj stranica posvećen autorima 17. stoljeća.

teksta: određujući njegovu metodu mogli bismo ga, anakrono, nazvati upravo pozitivistom: antički epigrami, lirske vrste, hrvatska i talijanska prigodna i ljubavna lirika – svi ti tekstovi osim estetskog potencijala u sebi nose i biografski materijal koji, zaključujemo, Đurđeviću mnogo govori o autorovu životu. Poezija pritom ima barem jednak dokumentaristički status kao i proza: iz lirske se poezije jednako dobro dobivaju podaci o autorovoj svakodnevnici kao i iz posvetnog pisma.

Iz današnje perspektive, kada smo svjesni da se konvencionalna poezija gradi na konvencionalnim elementima, teško je povjerovati da je Đurđević – i sam pjesnik (i to ne naivan!) – čitao lirsku poeziju kao izvor biografskih podataka. Naime, kao pjesnik je Đurđević trebao poznavati pjesničke konvencije bez kojih nije moguće proizvoditi konvencionalno pjesništvo. Pretpostavka za končetožno izražavanje, koje nalazimo i u hrvatskom i u latinskom Đurđeviću pjesništvu, jesu sposobnost apstrakcije i sposobnost raslojavanja značenja (igre doslovnog i prenesenog).²⁸ Zar je isti pjesnik sposoban graditi višeslojna značenja u vlastitim pjesmama, a s druge strane, poeziju čita naivno, na prvom sloju, kao što osnovnoškolac čita školsku lektiru?

Umjesto odgovora skrećemo pozornost na još jednu mogućnost: predromantičarska koncepcija pjesništva na pjesmu ne gleda isključivo kao na artefakt: pjesma funkcionira i kao »nosač poruke«. Potrošač pjesništva pritom ne daje prednost onim »porukama« koje su udaljenije od svakodnevnog života, kao što to čini današnji čitatelj, odgojen u drukčijem percepcijskom registru. Za Đurđevića je u svaku pjesmu moguće »ugurati« i stvarnost i književnu konvenciju – u mjeri i omjeru koji zahtijeva komunikacijska situacija. Isto tako i po istoj logici, iz svake je gotove pjesme moguće iščitati onu količinu konvencije, estetike ili stvarnosti koja je potrebna za (u ovom slučaju biografsku) argumentaciju.²⁹

3. Fiksiranje kanona i stvaranje korpusa

Zašto je Đurđević u svoj leksikon uvrstio tako velik broj primarnih tekstova? Prema najjednostavnijoj pretpostavci, on, koji – podsjetimo se – prvi piše o svjetovnim pjesnicima, nema drugog materijala pa mu kao izvor preostaju njihova – i uz njih vezana – djela. Baš kao učenik suočen s pisanjem školske lektire i nedostatkom sekundarne literature, zagledava se u predgovore izdanja, posvetne epigrame i sama djela. No tko su autori tih pjesničkih paratekstova ili ostalih pjesničkih tekstova koje Đurđević uzima kao izvor za svoje natuknice?

²⁸ Konačno, i u leksikonskoj prozi Đurđević se poigrava značenjskim potencijalom jezika: u natuknici o Sabu Bobaljeviću Glušcu čitamo: *Sabinus Bobalius Surdus: ... scripsit ... non absurda epigrammata...* (v. K o l e n d i ć, n. dj., str. 86).

²⁹ Kao prilog ovakvu razmišljanju vraćam pozornost na članak Z. Kravara u kojem se analizira i odvaguje odnos zbiljskoga (biografskog, društvenog) i literarnog (konvencionalnog, knjiškog) na primjeru teksta s naglašenom komunikacijskom komponentom, poznate Đurđevićeve pjesme *Posila sliku svoju gospođi*. V. Zoran K r a v a r, »Kratke analize četiriju lirskih pjesama«, *Šinfonia domestica. Članci o domaćoj književnosti 1. i 2. stupnja*, Zadar, Thema i.d., 2005, 47-50.

Sve su natuknice posvećene isključivo domaćim velikanima od pera, no među autorima citiranih ilustrativnih stihova ima, kako je već rečeno, i stranaca. Sedmorica su Talijani (C. Simonetti, P. Colonna, F. Beroaldo, B. Varchi, F. Passero, G.-B. Braccheschi, U. Verini), jedan Portugalac (Didak Pir), dok za jednog autora (Stanislaus Marullus Macedo) ne možemo sa sigurnošću odrediti ne samo identitet već ni točno podrijetlo.³⁰ Preostali autori mahom pripadaju kanonu dubrovačkog šesnaestostoljetnog pjesništva. Uz manje poznate Antuna Kastratovića, Šimuna Zlatarića, Ivana Gučetića, nešto kasnijeg Nikolu Brautića i Marina Lukarevića, tu su i poznatija imena, kao Miho Monaldi, Frano Lukarević Burina, Marin Kaboga, Nikola Nalješković, Oracio Mažibradić, Sabo Bobaljević Glušac, Miho Bunić, Nikola Primović, Karlo Pucić, Ludovik Paskalić, Mavro Vetranović, te zvijezde poput Ilije Crijevića, Dinka Ranjine, Dominka Zlatarića, Šiška Menčetića i Džore Držića, Marina Držića.

Najviše puta citiran autor je Ilija Crijević (17 pjesama ili dijelova različitih pjesama), a slijede Didak Pir (13), Šiško Menčetić (12), Dinko Ranjina (11), Dominko Zlatarić i Miho Monaldi (po 9), Džore Držić (8), Sabo Bobaljević (7), te Marin Držić i Nikola Nalješković s po 4 pjesnička teksta. Autori u čijim se natuknicama najviše pjesničkih tekstova citira jesu Ilija Crijević (14), Šiško Menčetić (12), Dominko Zlatarić i Miho Monaldi (10), Dinko Ranjina (9), te Džore Držić (6) i Sabo Bobaljević (5); dijelovi sedam različitih hrvatskih pjesama citirani su u natuknici o različitim stihotvornim oblicima u *ilirskom* pjesništvu.³¹

Pjesnički tekstovi koji su citirani nerijetko su tekstovi s jakom komunikacijskom komponentom: poslanice (koje simuliraju jednosmjernu ili dvosmjernu komunikaciju) ili tekstovi koji referiraju na stvarnost adresata, kao pohvalni tekstovi ili posmrtni tekstovi poput epicedija ili (literarnih i stvarnih) epitafa. Izbor komunikacijski naglašenih tekstova tiskanih najčešće u obliku paratekstova u izdanjima otkriva nam, čak i u skućenu prostoru biografskog leksikona, profesionalnu i privatnu povezanost velikih imena dubrovačkog, a i talijanskog pjesništva u 16. stoljeću. Velik se dio literarne (premda, u slučaju paratekstova, katkad i jednosmjerne) komunikacije odvija u krugu sljedećih osoba: Miho Monaldi – Dinko Ranjina; u trokutu Dominko Zlatarić – Cesare Simonetti – Cvijeta Zuzorić; Dominko Zlatarić – Dinko Ranjina; Dinko Ranjina – Džore Držić; Mavro Vetranović – Marin Držić (međusobna obrana oko pitanja navodno falsificirane *Tirene*); Miho Monaldi – Marin Držić; Miho Monaldi – Dominko Zlatarić – Miho Matufić; Miho Monaldi – Sabo Bobaljević.

³⁰ Zanimljivo je što Đurđević portugalskog Židova iz Évore, iz domovine izbjeglog humanista Didaka Pira (*Jacobus Evorensis*, Isaia Kohen, 1517-1599), unatoč njegovoj vezanosti uz dubrovački književni život, ne »pripušta« u krug dubrovačkih autora i ne dodjeljuje mu natuknicu. Saro Crijević, pišući o ovom Đurđevićevom djelu, zamjera mu što je među Dubrovčane uvrstio i dubrovačkog nadbiskupa, Firentinca Giovannija Dominicija (1356-1420). V. Serafin Marija C r i j e v i ć, n. dj., 191. Trojicu je autora u čije podrijetlo nije siguran Đurđević stavio u kategoriju »Controversi« (K o l e n d i ć, n. dj., 119-120).

³¹ V. Prilog, kraj.

Đurđevićevo je djelo, već smo natuknuli, s obzirom na količinu citirana, kronološki razmjerno homogena pjesničkog materijala, moguće promatrati i kao svojevrsnu antologiju dubrovačke poezije: s jedne strane ona je *garlic* reprezentativne lokalne, uglavnom lirske poezije, a s druge pjesmarica »biografske« poezije, takve čiji tekstovi nose – iz Đurđevićeva gledišta i u većoj ili manjoj mjeri – stanovitu količinu biografskih podataka.

Istovremeno, autorov izbor potvrđuje i kanonski status koji su najčešće citirani pjesnici uživali u lokalnoj recepciji stoljeće ili dva nakon smrti: slično kao i kod antičkih tekstova, u uvjetima teške dostupnosti tekstova (kako prijepisa tako i tiskanih izdanja) prisutnost određenog teksta ukazuje na potrebu za tom 'književnom robom'.

Svojim izborom citiranog pjesništva leksikograf ujedno fiksira pjesnički kanon u dubrovačkoj književnoj zajednici s početka 18. stoljeća. Preslagujući dostupan i za svoje – biografske – potrebe relevantan korpus tekstova, on otvara mogućnost za različite tematski ili komunikacijski povezane »podkorpuse«, primjerice korpus prigodnog pjesništva o Cvijeti Zuzorićevoj ili cikluse komunikacijskih pjesama – paratekstova autorskih parova ili trokuta. Te podkorpuse – koje dakako za svoje potrebe konstruira današnji istraživač – možemo shvatiti kao naročito zanimljiv izvor spoznaja o književnoj komunikaciji između dubrovačkih i inozemnih pjesnika u 16. stoljeću, no i kao dokument o tome što se o toj komunikaciji znalo u 18. stoljeću.³²

Napokon, Đurđevićev izbor odražava neke od temeljnih karakteristika poezije i kulture u kojoj je ta poezija nastala: njezinu potpuno ravnopravnu trojezičnost i visoku komunikativnost. Uz ostale vrijednosti (kao antologije starije hrvatske lirike ili jednoga od tekstova starije književnosti s najvećim udjelom metaknjiževnih razmatranja), i u toj je značajci velika dokumentarna vrijednost Đurđevićeva leksikona.

Napomena: U tablici u Prilogu masnije su otisnuta imena autora 15. i 16. stoljeća. Stihovi Ilije Crijevića locirani su prema izdanju: Ilija Crijević, *Carmina* (prir. Darko Novaković), *Hrvatska književna baština*, knj. 3, Ex libris, Zagreb, 2004, 22-251.

³² Načelnim i konkretnim pitanjima stvaranja i preslagivanja, fiksiranosti i fluidnosti pjesničkih korpusa te fenomenom komunikacije putem pjesničkih tekstova na materijalu Marulićevih latinskih stihova detaljnije se pozabavio Neven Jovanović, »Prolegomena za retoriku Marulićeve splitske ekipe«, *CM XV* (2006), 141-174.

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendičevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
1.	Antun Kastratović	Antun Kastratović	-	11-15	hrvatski	osmerački katreni	152	Prema svjetovnoj ljubavi	Šenoa, A. (ur): <i>Antologija pjesnička hrvatskoga i srbskoga</i> , Zg (1870): 140.
2.	Antun Medo	Didak Pir	Antun Medo	16	latinski	elegijski distih	4	pohvalni epigram iz posvete 2. knj. Pirove zbirke <i>Cato minor</i>	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592): 111
3.	Cvijeta Zuzorić	Cesare Simonetti	Cvijeta Zuzorić	17	talijanski	kancona	10	Cvijetina ljepota	C. Simonetti, <i>Rime</i> (1579): 24.
4.	Andreas Francus (de Sorgo)	Didak Pir	Andreas Francus	17-18	latinski	elegijski distih	8+2	epitafi u smrt naslovljenika	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592): 216
5.	Bonifacije Drkolica	Didak Pir	Bonifacije Drkolica	20	latinski	elegijski distih	8	epitaf u smrt naslovljenika	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592): 219
6.	Klement Ranjina	Ludovik Paskalić	Klement Ranjina	22	latinski	elegijski distih	6+2	u pohvalu naslovljenika	K. Ranjina, <i>Quodlibet declamatorium</i> (1541): f. 84.
7.	Dinko Ranjina	Miho Monaldi	Dinko Ranjina	23-24	talijanski	sonet	5	pohvala naslovljenika	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 20
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Miho Monaldi	24	talijanski	sonet	14	odgovor Monaldiju na prethodno	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 20

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Dinko Ranjina	Frano Lukarević	Dinko Ranjina	24	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	slici Dinka Ranjine	SPH XVIII, V
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	<i>Livia Messa-nensis</i>	24	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	2	ljubavni stihovi upućeni Liviji	SPH XVIII, 9
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Cvijeta Zuzorić	24	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	3	ljubavni stihovi Cvijeti Zuzorić	SPH XVIII, 29
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Maroje Mažibradić	24-25	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	pohvala Mažibradiću kao ljubavnom znalcu	SPH XVIII, 51
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Cvijeta Zuzorić	25	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	14	ljubavni stihovi Cvijeti Zuzorić	SPH XVIII, 25
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Rosa	25	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	ljubavni stihovi	SPH XVIII, 63
	Dinko Ranjina	Dinko Ranjina	Luka Sorkočević	25	hrvatski	osmerački katreni	4+4	pohvala književnog dara i prijateljstva L. Sorga	SPH XVIII, 78
8.	Dominko Zlatarić	Dominko Zlatarić	Cvijeta Zuzorić	26	talijanski	sonet	14	petrankistički sonet	C. Simonetti, <i>Rime</i> (1579): f. 4
	Dominko Zlatarić	Cesare Simonetti	Dominko Zlatarić	26-27	talijanski	sonet	14	sonet u pohvalu prijatelju	C. Simonetti, <i>Rime</i> (1579): f. 3
	Dominko Zlatarić	Dominko Zlatarić	Cvijeta Zuzorić	27	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	utjeha Cvijeti - udovici	SPH XXI, 154

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolenđićevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Dominko Zlatarić	Stanislaus Marullus Macedo	Dominko Zlatarić	29	latinski	epigram, 4 stiha, elegijski distih	4	pohvala Zlatariću - <i>Ljubav Pirama i Tizbe</i>	SPH XXI, 142
	Dominko Zlatarić	Dominko Zlatarić	Cvijeta Zuzorić	29-30	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	18	tužaljka u smrt C. Zuzorić (Đ.)	SPH XXI, 187
	Dominko Zlatarić	Dominko Zlatarić	Dinko Ranjina	30	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	epitaf Dinku Ranjini	SPH XXI, 195
	Dominko Zlatarić	Dominko Zlatarić	<i>amicus</i>	30-32	hrvatski	osmerački katreni	92	<i>carmen iocosum</i>	SPH XXI, 200
	Dominko Zlatarić	Didak Pir	Dominko Zlatarić	32	latinski	elegijski distih	4	epigram u pohvalu Zlatarića	Didak Pir, <i>Cafo minor</i> (1592): 173
	Dominko Zlatarić	Didak Pir	Dominko Zlatarić	32-33	latinski	aikejska oda	8	pohvala Zlatarića	Didak Pir, <i>Cafo minor</i> (1592): 196
	Dominko Zlatarić	Cesare Simonetti	Dominko Zlatarić	33	talijanski	kancona	8	pohvala Zlatarića	C. Simonetti, <i>Rime</i> (1579): f. 81
9.	Nikola Primović	Nikola Primović	Miho Monaldi	34	talijanski	sonet	14	refleksivni sonet posvećen Monaldiju	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 20
10.	Ilija Crijević	Ilija Crijević	<i>Ad regem Ladislaum</i>	36	latinski	elegijski distih	8	o sebi	Crijević, <i>Carm.</i> 1, 2, 5-6; 9-10; 13-16[1]
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	<i>Ad regem Vladislaum</i>	36	latinski	elegijski distih	2	o pokojnoj supruzi	Crijević, <i>Carm.</i> 1, 7, 23-24

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Ilija Crijević	36	latinski	elegijski distih	2	epitaf samome sebi	Crijević, Carm. I, 14
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Marin N.	36-37	latinski	falečki jedanaesterac	6	o vlastitu gihtu	Crijević, Carm. IV, 22, 1-6
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Ad Andreaam	37	latinski	falečki jedanaesterac	2	o vlastitu gihtu	Crijević, Carm. IV, 23, 1-2.
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Gaspare Biondo («Flavius»)	37-38	latinski	elegijski distih	28	o rimskoj Akademiji	Crijević, Carm. VI, 3, 7-8; 11-14; 19; 27-30; 239-240; 245-249; 252-254; 257-358; 286; 301-302
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Paolo Cortese	38	latinski	elegijski distih	8	poslanica, Corteseovo prijateljstvo i gostoprimstvo	Crijević, Carm. VI, 4, 1-6; 25-26
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Lorenzo Altieri	38	latinski	elegijski distih	4	prijateljstvo	Crijević, Carm. VI, 5, 1-4
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Nascim- berus	38-39	latinski	falečki jedanaesterac	20	prijateljstvo s raznim humanistima	Crijević, Carm. VI, 6, 1-10; 16-18; 26-27; 31-36
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Pomponije Leto	39	latinski	elegijski distih	6	pohvala Pomponijeva pjesništva	Crijević, Carm. VI, 8, 15-16; 21-22; 31-32

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Marin Bunić	39	latinski	falečki jedanaesterac	6	preporuka mladog Marina Bunića A. Fameseu	Crijević, <i>Carm.</i> VI, 38, 1-6
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	-	39	latinski	(elegijski distih) heksametar	1	autobiografski stih o dvjema kćerima	Crijević, <i>Carm.</i> VII, 48, 7
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	<i>In detractorem</i>	39	latinski	elegijski distih	8	o vlastitu zaredenju	Crijević, <i>Carm.</i> VII, 53, 37-44
	Ilija Crijević	Ilija Crijević	Girolamo Fracastoro	40	latinski	elegijski distih	8	emendacija Lukrecija	Crijević, <i>Carm.</i> VI, 1, 27-28; 39-44
11.	Juraj Dragišić	Ilija Crijević	Juraj Dragišić	41	latinski	elegijski distih	4	pohvalni epigram Dragišiću-autoru	Dragišić, <i>De natura angelica</i> , 1499.
	Juraj Dragišić	Karlo Pucić	Juraj Dragišić	41-42	latinski	elegijski distih	6	pohvalni epigram Dragišiću-autoru	Dragišić, <i>De natura angelica</i> , 1499.
12.	Grgur Budisajlić (Natalis)	Didak Pir	Grgur Budisajlić	42	latinski	elegijski distih	6	epitaf Budisajliću	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592); 218
13.	Džore Držić	Džore Držić	-	43	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	14	ljubavna pjesma	SPH II, 393
	Džore Držić	Džore Držić	-	43	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	20	ljubavna pjesma	SPH II, 394
	Džore Držić	Šiško Menčetić	-	44	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	20	ljubavna pjesma	SPH II, 22

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendiće- vu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Džore Držić	Džore Držić	-	44	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	odvrtačenje od ljubavi	SPH II, 437
	Džore Držić	Dinko Ranjina	Džore Držić	44-45	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	14	epitaf	SPH XVIII, 94
	Džore Držić	Dinko Ranjina	Džore Držić	45	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	8	pohvala Džore	SPH XVIII, 94
14.	Ivan Gundulić	anonim	Ivan Gundulić	46	latinski	elegijski distih	2	pohvala pjesnika u <i>Pj, pokornim kralja Davida</i>	SPH IX2 195
	Ivan Gundulić	anonim	Ivan Gundulić	46	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	pohvala pjesnika u <i>Pj, pokornim kralja Davida</i>	SPH IX2 194
15.	Jakov Bunić	Pietro Colonna	Jakov Bunić	47	latinski	elegijski distih	4	pohvalni epigram, <i>De vita et gestis Christi</i> (1526)	Bunić, <i>De vita et gestis Christi</i> (1526)
	Jakov Bunić	Filippo Beroaldo	Jakov Bunić	47	latinski	elegijski distih	6	pohvalni epigram <i>De raptu Cerberi</i>	Bunić, <i>De vita et gestis Christi</i> (1526)
	Jakov Bunić	Ivan Gučetić	Jakov Bunić	47	latinski	elegijski distih	6	pohvalni epigram <i>De raptu Cerberi</i>	Bunić, <i>De vita et gestis Christi</i> (1526)
16.	Marin Držić	Marin Držić	Sebastijan Gundulić	51	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4+2	polemika o autorstvu <i>Tirene</i>	SPH VII2, 18
	Marin Držić	Mavro Vetranović	-	51	hrvatski	osmerački katretri	20	dio <i>Pjesanca Marinu Držiću u pomoć</i>	SPH III, 208

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendičevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Marin Držić	Marin Držić	(<i>publika</i>)	52	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	2	prolog <i>Tirene</i>	SPH VII2, 27
	Marin Držić	Miho Monaldi	Marin Držić	52	talijanski	sonet	14	epitaf	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 14.
	Marin Držić	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Marin Držić	52	talijanski	sonet	8	epitaf	Bobaljević Glušac, <i>Rime amorose</i> (1589): 95
17.	Nikola Brautić	Nikola Brautić	kardinal Caponi	53	latinski	elegijski distih	2	o vlastitu tamnovanju	Brautić, <i>martyrologium poeticum</i> (1630): 4
	Nikola Brautić	Nikola Brautić	<i>Ad lectorem</i>	53	latinski	elegijski distih	2	o vlastitu tamnovanju	Brautić, <i>martyrologium poeticum</i> (1630): 6
18.	Ludovik Crijević Tuberon	Ilija Crijević	<i>Carus</i>	54	latinski	elegijski distih	2	pohvala Tuberonova pjesništva	Crijević, <i>Carm.</i> VII, 53, 35-36.
19.	Franjo Lukarević Burina	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Franjo Lukarević Burina	54	talijanski	sonet (?)	3	pohvala autoru	Bobaljević 1589: 110.
	Franjo Lukarević Burina	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Franjo Lukarević Burina	55	talijanski	sonet (?)	2	o Flori	Bobaljević 1589: 110.

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendičevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
20.	Miho Matufić	Dominko Zlatarić	Miho Matufić	55	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	16	u smrt Matufićevu	SPH XXI, 150
	Miho Matufić	Miho Monaldi	Miho Matufić	55-56	talijanski	sonet	14	u smrt Matufićevu	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 11
	Miho Matufić	Miho Monaldi	Miho Matufić	56	talijanski	sonet	14	pohvala Matufića	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 20
21.	Marin Mažibradić Šuljaga	Dominko Zlatarić	-	56	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	epicedij Mažibradiću - o njegovu ljubavnom pjesništvu	SPH XXI, 154
22.	Miho Monaldi	Dominko Zlatarić	Monaldi (<i>putnik</i> ?)	57	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	6	epitaf Monaldiju	SPH XXI, 152
	Miho Monaldi	Didak Pir	Monaldi	57	latinski	elegijski distih	4	epitaf	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592): 221
	Miho Monaldi	Miho Monaldi	<i>Irene</i>	58	talijanski	sonet	4	u smrt Irene	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 10
	Miho Monaldi	Miho Monaldi	Giovanni Battista Bocca-bianca	58-59	talijanski	sonet	8	ljubavna pjesma (o Cvijeti Z.)	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 19
	Miho Monaldi	Miho Monaldi	Giovanni Battista Bocca-bianca	59	talijanski	sonet	4	ljubavna pjesma (o Cvijeti Z.)	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 19v

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Miho Monaldi	Marin Kaboga	Miho Monaldi	59	talijanski	sonet	14	u pohvalu Monaldija	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 20v
	Miho Monaldi	Benedetto Varchi	Miho Monaldi	59	talijanski	sonet	14	u pohvalu Monaldija	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 18
	Miho Monaldi	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Miho Monaldi	60	talijanski	sonet	7	u pohvalu Monaldija	Bobaljević Glušac, <i>Rime amorose</i> (1589): 114, 1-4; 9-11
	Miho Monaldi	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Miho Monaldi	60	talijanski	sonet	4	u pohvalu Monaldija	Bobaljević Glušac, <i>Rime amorose</i> (1589): 120, 5-8
	Miho Monaldi	Julija Bunić	Miho Monaldi	60	talijanski	sonet	8	Julija u bolesti piše Monaldiju	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 22
23.	Nikola Najšković	Viktor Besali	Nikola Najšković	62	talijanski	sonet	14	pohvala Najškovića	Najšković, <i>Dialogo sopra la sfera</i> (1579): 13
	Nikola Najšković	Nikola Najšković	-	62-63	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	18	dijaloška pjesma, ljubavna	SPH VIII, 23
	Nikola Najšković	Nikola Najšković	-	63	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	deset godina ljubavi	SPH VIII, 69
	Nikola Najšković	Nikola Najšković	(<i>vil</i>)	63	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	2	oprašta se od ljubavi	SPH VIII, 67
24.	Oracio Mažibradić Šuljaga	Oracio Mažibradić Šuljaga	Valo Valović	66-71	hrvatski	osmerački katreni	208	poslanica - utjeha prijatelju zbog smrti bliskih osoba	rkp. Mala Braća. Od stiha 150 Đ. je izvor

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendićevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
25.	Marin Lukarević	Marin Lukarević	-	71-73	latinski	<i>heksametar</i>	53	<i>carmen</i> o stvaranju svijeta (rkp pronašao i citira Đ.)	rkp (?) (Đurđević je izvor?)
	Marin Lukarević	Marin Lukarević	(sv. <i>Vlaho</i>)	73	latinski	falečki jedanaesterac	15	Himan sv. Vlahu	rkp.
26.	Antun Krivonosić	Antun Krivonosić	-	74	hrvatski	osmerački katerni	8	<i>Intromedija od Parida</i>	Zbornik MS XXXI/2.
27.	Petar Gučetić	Didak Pir	-	74	latinski	elegijski distih	2	epitaf	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592); 223
	Petar Gučetić	anonim	-	74-75	latinski	elegijski distih	8	epitaf, natpis na sarkofagu	riznica Dominikanskog samostana u Dubrovniku
28.	<i>Ragusae laudes</i>	Didak Pir	-	75	latinski	jamb	2	iz <i>De urbe Rhacusa</i>	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592); 197
	<i>Ragusae laudes</i>	Felice Passero	-	75	talijanski	sonet	2	<i>Il trofeo della Croce</i> posv. Mateju Gradicu	ondje
	<i>Ragusae laudes</i>	Giovanni Battista Braccheschi	-	75-76	latinski	elegijski distih	4	pohvala Dubrovniku u predgovoru leksikona dominikanaca A. Gučetića	A. Gučetić, <i>Cathalogus virorum ex familia praedicatorum</i> (1605); 9

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	<i>Ragusae laudes</i>	<i>Milecije</i>	-	79-80	latinski	heksametar	30	odlomak o relikviji sv. Šimuna	S. Crijević, <i>Bibliotheca Regusina</i> (1977): III, 487-488
29.	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Dominko Zlatarić	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	86	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	10	tužaljka u Bobaljevićevu smrt	SPH XXI, 157
	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Miho Bunić	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	87	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	16	epitaf Mišetića Bobaljevića Glušca	?
	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Annibale Caro	87	talijanski	sonet	4	u smrt Carovu	Bobaljević Glušac, <i>Rime amorose</i> (1589): 100
	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Giovanni Battista Amalteo	87	talijanski	sonet	10	u smrt Amalteovu	Bobaljević Glušac, <i>Rime amorose</i> (1589): 102
	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	Miho Monaldi	Sabo Mišetić Bobaljević Glušac	88	talijanski	sonet	14	u smrt Bobaljevićevu	M. Monaldi, <i>Rime</i> (1599): f. 11
30.	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	88-89	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	18	ljubavna lirika	SPH II, 201

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendičevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/ strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	89	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 145
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	89	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 160
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	89-90	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	16	ljubavna lirika	SPH II, 193
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	90	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	16	ljubavna lirika	SPH II, 303
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	90	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 173
	Šiško Menčetić	Šiško Menčetić	-	90	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	2	ljubavna lirika	SPH II, IX
	Šiško Menčetić	Dinko Ranjina	Šiško Menčetić	90-91	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	10	Menčetićev epifaf	SPH XVIII, 92
	Šiško Menčetić	Džore Držić	-	91	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	2	početak svadbenog prikazanja Džore Držića	SPH II, 441
	Šiško Menčetić	Džore Držić	-	91	latinski	elegijski distih	4	kraj svadbenog prikazanja Džore Držića	SPH II, 448
	Šiško Menčetić	Marin Držić	-	91	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	4	Marin D. o Džori i Šišku	SPH VII2, 18
	Šiško Menčetić	Dinko Ranjina	Šiško Menčetić	91	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	14	Nadgrobnje Š. Menčetića	SPH XVIII, 91

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
31.	Šimun Zlatarić	Šimun Zlatarić	Miho Zlatarić	92	latinski	elegijski distih	14	epigram u čast strica M. Z. koji se borio pod zapovjedništvom Nikole Zrinskoga	S. Crijević, <i>Bibliotheca Ragusina</i> (1977): III, 95
	Šimun Zlatarić	Šimun Zlatarić	-	92-93	hrvatski	osmerački katreni	40	odlomak iz prijevoda Ovidija	SPH XXIV, 449
32.	Vice Pucić Soltanović	Vice Pucić Soltanović	<i>Pantasialea</i>	94-97	latinski	elegijski distih	62	<i>Elegia ad Pantasialeam amicum fidei non servantem</i>	S. Crijević, <i>Bibliotheca Ragusina</i> (1977): III, 192-193
	Vice Pucić Soltanović	Vice Pucić Soltanović	-	96-97	talijanski	sonet	14	<i>Sola virtū ē eterna</i>	S. Crijević, <i>Bibliotheca Ragusina</i> (1977): III, 193
33.	Viktor Besali	Viktor Besali	Ivan Gundulić	97	latinski	elegijski distih	10	epigram u pohvalu <i>Pjesni pokornih kralja Davida</i>	SPH IX, 195
	Viktor Besali	Didak Pir	Viktor Besali	97	latinski	elegijski distih	6	epigram u smrt Besalijeva sina	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592): 79
34.	Vicentius Slavazatus	Vicentius Slavazatus	Ivan Gundulić	97	latinski	elegijski distih	10	epigram u pohvalu <i>Pjesni pokornih kralja Davida</i>	SPH IX 196

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
35.	Marin Kaboga	Miho Monaldi	Marin Kaboga	99	italijanski	sonet	4	u pohvalu Kaboge	M. Monaldi, <i>Rirne</i> (1599); f. 21
36.	<i>Marinus Claudius</i>	Didak Pir	<i>Ianus Claudius</i>	100	latinski	elegijski distih	2	epigram u pohvalu obitelji <i>Claudii</i>	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592); 43
37.	Miho Bunić Babulinović	Didak Pir	Miho Bunić Babulinović	100	latinski	sapfička strofa	8	oda u pohvalu M. Bunića	Didak Pir, <i>Cato minor</i> (1592); 200
	Miho Bunić Babulinović	Ilija Crijević	Miho Bunić Babulinović	100-101	latinski	elegijski distih	10	epigram u pohvalu kneževanja M. Bunića (<i>Michaeli Bono rectori</i>)	Crijević, <i>Carm. V.</i> , 9
	Miho Bunić Babulinović	Miho Bunić Babulinović	Cvijeta Zuzorić	101	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	22	ljubavna poezija	SPH XI, 101
38.	Mavro Vetranović	Didak Pir	Mavro Vetranović	102	latinski	elegijski distih	18	elegija u smrt M. Vetranovića	Didak Pir, <i>Elegiarum libri III</i> (1582); III, 4, 7-18; 21-24; 65-66
	Mavro Vetranović	Miho Bunić	Mavro Vetranović	102-103	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	8	u smrt M. Vetranovića	SPH XI, 257
	Mavro Vetranović	Marin Držić	-	103	hrvatski	dvostruko rimovani dvanaesterac	12	prolog <i>Tirene</i> , u pohvalu Vetranovića	SPH VII2, 73

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendicevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
39.	bl. Giovanni Dominici	Ugolino Verini	-	109	latinski	heksametar	5	pohvala Dominiciju	U. Verini, <i>De illustratore urbis Florentiae libri III</i> , Lisabon 1583: f. 29
40.	fra Donat Đurđević	anonim	-	112	latinski	elegijski distih	8	epitaf – natpis	Dominikanski samostanu u Dubrovniku
41.	fra Krizostom Ranjina	anonim	-	112	latinski	elegijski distih	2	epitaf – natpis	Dominikanski samostanu u Dubrovniku
	fra Krizostom Ranjina	anonim	-	113	latinski	elegijski distih	8	epitaf – natpis	Dominikanski samostanu u Dubrovniku
42.	Fran Trankvil Andreis	Fran Trankvil Andreis	Pomponije Mela	114	latinski	elegijski distih	10	epigram u pohvalu P. Mele u izdanju komentara	Joachim von Watt, komentari na <i>De situ orbis</i> P. Mele (1518): 13.
	De variis generibus carminum Illyricorum	Džore Držić		115	hrvatski	petnaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 205
	"	Šiško Menčetić		115	hrvatski	naizmjernični osmerci i sedmerci	4	ljubavna lirika	SPH II, 378
	"	Nikola Najšković		115	hrvatski	7-7-7-4	4	ljubavna lirika	RAD CXIX, 9

Red. br.	Natuknica	Autor stihova	Naslovljeni k stihova	Stranice u Kolendičevu izdanju	Jezik stihova	Vrsta stiha/strofe /žanr	Broj citiranih stihova	Naslov pjesme/ tema stihova/ komunikacijski kontekst	Lokacija stihova u izdanjima
	"	Šiško Menčetić		115	hrvatski	jedanaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 505
	"	Šiško Menčetić		115-116	hrvatski	četmaesterac	6	ljubavna lirika	SPH II, 505
	"	Šiško Menčetić		116	hrvatski	četmaesterac	4	ljubavna lirika	SPH II, 506
	"	Džore Držić		116	hrvatski	naizmjenični osmerci i sedmerci	4	ljubavna lirika	SPH II, 368
	"	Džore Držić		116	hrvatski	jedanaesterci	4	ljubavna lirika	SPH II, 409